

TERAPIE
VE SPECIÁLNÍ
PEDAGOGICE
se zaměřením na
žáky s LMP

FIE

ORT

Ergoterapie

Dramaterapie

Canisterapie

Hipoterapie

Arteterapie

Muzikoterapie

Herní terapie

Taneční terapie

EEG Biofeedback

Psychoterapie

Psychomotorika

Senzorická integrační terapie

Portage

Videotrénink interakcí

- **terapie = léčba**
- Pozitivní působení na jedince, s komplexním zaměřením na osobnost (tělesná, psychologická a sociální sféra)
- **rozdíl mezi terapií a výchovou** : u obojího se jedná o **záměrné působení**, avšak u **výchovy** je nejdůležitější **výsledek**, zatímco u **terapie** je směrodatný **průběh**
- **výtvarná výchova x arteterapie**
  - u Vv hodnotím výsledek práce, u arteterapie nás zajímá průběh (prožívání...)

- Terapie: Individuální nebo skupinová
  - Vedená odborníkem, který zná základní principy terapie
  - Realizovány: v rámci škol, SPC, NO, DOSZP, ...
-
- A decorative floral pattern in a lighter shade of blue is visible in the lower right quadrant of the slide. It features stylized leaves and swirling lines.

- terapie hrou
- činnostní a pracovní terapie
- psychomotorická terapie
- terapie s účastí zvířete (zooterapie, animoterapie)
- expresivní terapie (arteterapie, muzikoterapie...)
- fyzioterapeutické či edukační přístupy –
orofaciální regulační terapie, bazální stimulace,
Feuersteinovy metody instrumentálního
obohacování

**FYZIOTERAPEUTICKÉ
A
EDUKAČNÍ PŘÍSTUPY**

OROFACIÁLNÍ REGULAČNÍ TERAPIE

-ORT-

- pro podporu rozvoje verbálních komunikačních dovedností
- **Zakladatel:** argentinský lékař **Rodolfo Castillo Morales**
- **orofaciální** - týkající se dutiny ústní a tváří (v širším pojetí obličeje)
- základními funkce zajišťují fonaci, respiraci, artikulaci, mimiku a příjem potravy
- uvědomit si propojení orofaciální oblasti a motoriky těla
- Příprava na logopedii, realizují se v rámci LI, snoezellenu, ve školách, nemocnicích, SPC, NO...

OROFACIÁLNÍ REGULAČNÍ TERAPIE

-ORT-

- **Cíl:** snaha navodit co nejpřirozenější a správné pohybové vzorce
- **hl. správnou polohu a pohyby čelistního kloubu a správnou polohu hlavy**
- **postavena na dotycích, vibracích, nebo tlaku na určité body orofaciální oblasti** - aktivujeme vnímání a následnou muskulární či vegetativní reakci organismu
- **doteky stimulují svalstvo orofaciální oblasti, podporují rozvoj řeči i senzomotorických schopností**
- **napomáhá redukci hypotonie a podporuje sání, žvýkání, polykání, správnou salivaci, mimiku i artikulaci**
- **výborná příprava pro navazující logopedickou péči (příznivý terén pro další péči, maximalizace vlivu)**

OROFACIÁLNÍ REGULAČNÍ TERAPIE -ORT-

TERAPIE HROU

- způsob práce s dětmi, při které jsou využívány prvky hry (řízeným způsobem zaměřeným na prožitek)
- **Herní specialista:** provádí tuto terapii např. na dětských odděleních v nemocnicích, využívá se i v psychoterapii, psychiatrii a dalších odvětvích
- využívá loutky, figurky, panenky, hračky povzbuzující sebevyjádření
- Prostředí herny (bezpečí, stimulace, klid)
- Aktivní nebo pasivní

TERAPIE HROU

- Pomáhá se zlepšením psychického stavu, zvyšuje orientaci a pochopení lékařských zákroků, slouží pro popis situací, které lidé s MP obtížně popisují pomocí slov (abstraktní pojmy...), slouží k diagnostice, uvolnění, nácviku situací...
- Díky hře dítě přirozeně vyjádří potlačené myšlenky a emoce a profesionál mu může pomoci, aniž by si dítě všimlo, že je vyšetřováno
- **pomáhá dětem se sociálním nebo emocionálním deficitem naučit se lépe komunikovat, měnit své chování, rozvíjet dovednosti pro řešení problémů a pozitivně komunikovat s ostatními.**
- vhodná také při řešení stresových situací

EEG BIOFEEDBACK

- umožní ovládat mozkové vlny
- sebeučení mozku pomocí tzv. **biologické zpětné vazby**
- prostřednictvím tréninků se dosáhne optimálního vyladění mozku a zlepšení fungování centrální nervové soustavy, což má pozitivní dopad na celý organismus a jeho fungování.
- klient uvolněně sedí v křesle, na hlavě má na příslušných místech připevněny elektrody na snímání mozkových vln.
- **Hry, sledované na monitoru ovládá pouze svou myslí a svou schopností koncentrovat se**
- **slouží k všestrannému zlepšování činnosti mozku** a zároveň se při ní navyšuje počet nervových spojů (synapsí), čímž je zvyšována plasticita mozku
- Klient se vlastní vůlí snaží ovlivnit mozkovou činnost určitým směrem – nejčastěji k uvolnění (relaxaci) nebo naopak koncentraci. Tímto opakovaným tréninkem si mozek automaticky zapamatovává správný postup (uvolnění, koncentrace) a tím zlepšuje svoji výkonnost

EEG BIOFEEDBACK

Senzorická integrační terapie

- východiskem této metody je **cílené poskytování smyslových stimulů** tak, aby si dítě mohlo spontánně formovat přiměřené reakce na přicházející podněty
- **Nové smyslové zkušenosti** v přiměřené formě by měly dítěti pomoci organizovat a uspořádat přicházející podněty, a tedy je přiměřeně zpracovat a přiměřeně na ně reagovat, a podpořit tak další učení.
- **proces, díky němuž dokážeme přijímat informace prostřednictvím našich smyslů, zpracovat je a používat v každodenním životě**
- **Pokud senzorická integrace nefunguje správně**, dítě je nepřiměřeně aktivní, nedokáže sedět za stolem, nebo je naopak „zasněné“. Má problémy s jemnou motorikou, obratností, vyhýbá se pohybovým aktivitám. Má těžkosti s artikulací, nebo je jeho vývoj řeči opožděný. Reaguje na některé situace příliš impulzivně. Nesoustředí se, má problémy se čtením, psaním nebo počítáním. Tyto projevy a mnohé jiné často spadají pod některé diagnózy nebo je dítě pouze označené za „problémové“ nebo „rizikové“. Za těmito projevy se však může skrývat i jiná příčina a tou je problém v oblasti senzorické integrace.

Senzorická integrační terapie

- Terapie senzorycké integrace se uskutečňuje v upraveném prostředí, které dítě stimuluje k pohybu a k aktivitě.
- V tomto prostředí (místnost pro senzoryckou integraci) se nacházejí různé typy houpaček, závěsných sítí nebo vaků,
- různé překážky, nakloněné roviny, duté válce, pojízdné desky, zátěžové pomůcky, předměty s různými texturami a jiné.
- Probíhá prostřednictvím hry a senzomotorických aktivit, kde se dítě setkává s „těmi správnými“ výzvami a zažívá pocit úspěchu při aktivitách. Důležitý je akceptující přístup terapeuta a to, aby dítě bylo motivované a samo bylo aktivní. Je dobré, když iniciativa vychází ze strany dítěte

Senzorická integrační terapie

PORTAGE

- stimulační program, který vychází z behaviorální terapie a využívá princip učení
- snaží se systematicky podporovat psychomotorický vývoj dítěte
- Jádrem tohoto programu je v pravidelných návštěvách tzv. konzultanta (v praxi poradce rané péče, nebo spc) v rodině dítěte s postižením či s ohroženým vývojem, kde rodičům poskytuje metodické vedení při práci s dítětem.
- Při první návštěvě konzultant zapíše do Portage seznamu dovedností schopnosti a dovednosti, které dítě zvládá. Tyto seznamy jsou zaměřeny na oblast řeči, myšlení, hrubé a jemné motoriky, sebeobsluhy a socializace a stávají se součástí dokumentace dítěte.
- Společně s rodiči se poté domluví na cílech učení, kterých chtějí u svého dítěte dosáhnout, tyto cíle učení se zaznamenají do dlouhodobého plánu.

VIDEOTRÉNINK INTERAKCÍ

- Videotrénink využívající kameru, video jako nástroj záznamu událostí, nabízí v oblasti pomáhání novou dimenzi, tedy nikoli pouze uchovat informaci (nebo zabavit), ale zpětnovazebným mechanismem upozornit klienty na to, co již dovedou, posílit již existující zdroje, nebo také rozvíjet to, co chybí nebo není plně rozvinuto
- VTI je krátkodobá intenzivní forma pomoci (trvá v průměru od 1 do 6 měsíců) v domácím prostředí rodiny, jejímž hlavním cílem je podpora a rozvoj verbální i neverbální komunikace, popř. její obnovení, pokud došlo k narušení.
- Založena na principech dobré komunikace a podrobného rozboru prvků a vzorců v komunikaci mezi účastníky interakce.
- Na základě prvního rozboru se **stanoví pracovní plán**, podle kterého se orientuje jak rodina, tak i videotrenér. Na prvotní návštěvu navazují další fáze, kterými jsou **natáčení, analýza nahrávky a zpětnovazební rozhovor**. Tyto fáze se pravidelně střídají do ukončení spolupráce rodiny a videotrenéra

TERAPIE HROU

ANIMOTERAPIE

A decorative graphic in the bottom right corner of the slide, rendered in a lighter shade of blue than the background. It features a complex, swirling pattern of thin lines representing vines and stems. Interspersed within these lines are several stylized leaves and a single five-petaled flower, all in a matching light blue color.

DĚLENÍ ANIMOTERAPIÍ:

- **AAA** – animal asistent activities = aktivity za přítomnosti zvířete – lechtání, házení míčku, krmení...
- **AAT** – animal asisted therapy = terapie za přítomnosti zvířete – hl. u těžce postižených, **polohování...**
- **AAE** – animal asisted education – vzdělávání za přítomnosti zvířete, dítě se naučí kde má pes oči, uši, kolik má zubů

CANISTERAPIE

- = terapie za pomoci psa
- zabývá se uplatněním psů v psychoterapii dospělých, dětí, seniorů, lidí s postižením, epileptiků, vězňů...
- dochází k působení psa na člověka
- **Vztah pes- člověk** : pozitivní sociální a emocionální terapeutické efekty- zlepšení stavu
- **oblast socializačních kompetencí, emocí, komunikace, empatie, uspokojování potřeby bezpečí**
- **působí na somatickou oblast (polohy, uvolnění) i na psychiku**
- psi : **vodící, asistenční, terapeutičtí**
- pes musí být speciálně vycvičen

Podmínky animoterapií (canisterapie, felinoterapie, delfinoterapie, hipoterapie...)

- Dítě nesmí být alergické
- Souhlas rodičů
- Pokud dítě nechce, nemusí
- Zvíře musí mít terapeutické zkoušky (pes 2x do roka přes canist.společnost)

HIPOTERAPIE

- = terapie pomocí koně
- nejčastěji kombinované vady, MP, TP, nevidomí, neslyšící, ADHD
- **Kůň - terapeutický prostředek** díky trojrozměrnému pohybu těla (**frontální, sagitální, horizontální**) - **dochází k** neustálému střídání napětí a uvolňování těla pacienta, který je tak nucen se neustále přizpůsobovat pohybové sinusoidě koňského hřbetu a to i při své naprosté pasivitě.
- **dochází k pokusu o soulad pohybu koně a klienta**
- **jediná možnost umožňující postiženému jedinci „projít se“ ve vzpřímené poloze**

ZÁKLADNÍ DĚLENÍ:

Hiporehabilitace

- jde o rehabilitaci, působící na tělo – MO, těl. postiž.
- speciálně vycvičený kůň
- bez sedla, na koni jen deka, dítě nejčastěji položeno tak, aby vnímalo celým tělem změny polohy těla koně a jeho pohyby

Pedagogicko-psychologické ježdění

- vliv koně na psychiku člověka, edukace, komunikace, vztah se zvířetem - mentálně postižení, psychicky nemocní (deprese, neurózy)

Sport pro handicapované

- sport, ježdění

EXPRESIVNÍ TERAPIE

ARTETERAPIE

- = terapie spojená s výtvarným uměním a VV
- má usnadnit vyjádření pocitů klientů
- uvolnění a proces tvorby (léčba uměním)
- slouží k zjištění : mentální úrovně, prožívání a psychického stavu, pozornosti, abstrakce, fantazie, představivosti, motoriky, koordinace, relaxace, JM a HM, vzpomínek, senzomotoriky, laterality, zkušeností
- aktivity: malířské (kresebné, grafické), sochařské (modelování) a užité (keramika, fotografie, ruční práce...)

METODY A TECHNIKY ARTETERAPIE

Volný výtvarný projev

- volné čmárání
- volná kresba
- volná malba

Tématický výtvarný projev – dítě tvoří na nějaké zadané téma
(začarovaná rodina, autoportrét...)

Výtvarný projev při hudbě – volná tvorba nebo přepis
zvukových rytmů

Skupinové výtvarné činnosti

„Štafetová“ kresba a malba

Společné tvoření terapeuta s klientem

MUZIKOTERAPIE

- = **terapie pomocí hudby**
- prvky se mohu používat i ve VV a arteterapii
- specifická forma psychoterapie

Základní dělení:

- **Receptivní** – poslouchání hudby, pasivně přijímá
- **Aktivní** – vlastní tvorba hudby (dítě hraje, zpívá, vytukává rytmus, podle vlastní fantazie a citu, podle předlohy, paměti...)

PROSTŘEDKY AKTIVNÍ MUZIKOTERAPIE :

lidské tělo – dechové techniky, hra na tělo

hlas - hlasová improvizace, melodizace říkadel, zpěv písní a melodií

hudební nástroje – klavír, kytara, Orffův instrumentář, vyrobené hud. nástroje, etnické

- rozvíjí: smyslové vnímání, estetické cítění, pohybovou činnost, pozornost, paměť a fantazii, sebevyjádření, seberealizaci, komunikaci, vztahy

ERGOTERAPIE

= terapie prací

- spolupracuje s fyzioterapií
- individuálně - ve skupinách
- cílené činnosti a postupy, které zvyšují svalovou funkci, koordinaci a rozsah pohybu, nácvik denních činností, sebeobsluhy, radosti z fyzické aktivity, relaxace
- **Ergoterapeut** - odborně vzdělaný pracovník, který pracuje na základě lékařské indikace, stanovuje plán ergoterapie v návaznosti na komplexní rehabilitaci, poskytuje poradenské služby, dokumentuje průběh, spolupracuje při navrhování kompenzačních pomůcek

3 pravidla

- Každá zadaná práce musí mít smysl.
- Práce musí být rozvržena tak, aby ji klient mohl dokončit.
- Práce musí klienta bavit.

Prostředky ergoterapie:

- Diagnostické
- Terapeutické
- Preventivní

Hlavní oblasti ergoterapie :

Kondiční ergoterapie (k naplnění volného času a zlepšení celkové kondice)

Ergoterapie cílená na postiženou oblast

Ergoterapie zaměřená na pracovní začlenění
(předpracovní rehabilitace)

Ergoterapie zaměřená na výchovu k soběstačnosti

DRAMATERAPIE

- **spojení s dramatickou výchovou**
- pomocí dramatu se snažím klienta někam dovést (cvičení rolí, rozvoj paměti, seberealizace a vyjadřování se, komunikace, uvolnění, improvizace, emocí, prožívání, vnímání, myšlení, tvořivosti)...

Druhy dramaterapie

- **plánovaná** - předem ví jakou roli, v jaké situaci...
- **neplánovaná** – zná příběh, rozhoduje se, zda do role vstoupí či ne a jak
- **nepřipravená** – je vtáhnut nečekaně do příběhu, nemusí zpočátku vědět že jde o terapii

PSYCHOMOTORIKA (psychomotorická terapie)

- = působení na psychiku pomocí motorických cvičení, výchova pohybem, prožitek z pohybu
- **nenáročná motorická cvičení:** př. přetlačování, jeden udělá most a jiný se musí přes něj převalit, padání do náruče partnera...

Cíle psychomotoriky

- snaha naučit děti vnímat své vlastní tělo, rozumět mu a přijmout ho
- bezděčné prožívání radosti z pohybu, ze hry, z tělesných cvičení
- vyrovnání biologických a duševních potřeb člověka
- dokázat spolupracovat s druhými

TANEČNÍ TERAPIE

= terapie tancem a pohybem

- taneční terapie je **formou psychoterapie.**
- lidé vyjadřují smutek, radost, hněv a jiné silné emoce pohyby těla za podpory hudby, rytmu
- především **pro jedince s lehkou a středně těžkou mentální retardací**
- propojení s dramaterapií
- **gesto na základě vlastního prožitku** nebo volné zrcadlení projevu protějšku
- na prvním místě - **kvalita prožitku, ne estetičnost tance**

SNOEZELEN

- = **PSYCHORELAXAČNÍ MÍSTNOST**
- uklidnění, stimulace, vnímání, sebepojetí
- **spojit s bazální stimulací**
- **podněty pro všechny smysly** – doteky, barvy, zvuky, vůně, čich
- nutné prostředí, v němž nejsou zaměstnávány smysly společně i samostatně (na rozdíl od běž.života)

BAZÁLNÍ STIMULACE

- = komunikační, interakční a vývoj podporující stimulační technika, která se orientuje na všechny oblasti lidských potřeb
- uvedení jedince do reality zprostředkováním zkušeností a vjemů pomocí těla

oblasti podnětů :

- **somatické** - tělo, kůže, kontakt se světem, dotyk,
- **čichové (aromaterapie)**
- **chuťové**
- **sluchové**
- **zrakové**
- **emocionální**
- **vibrační** - pocit v nosných částech (klouby, kosti) jako při běhu, chůzi
- **vestibulární** - tělo v prostoru, držení těla, kolébání, na míči, houpání, ..

